

U s n e s e n í

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Heleny Liškové a soudců JUDr. Hany Čvančarové a JUDr. Dany Slavíkové ve věci žalobce: **M. K.**, nar. xxx, bytem xxx, zast. JUDr. Josefem Novákem, advokátem se sídlem advokátní kanceláře Praha 3, Přemyslovská 2345/11, proti žalovanému: **Česká republika – Ministerstvo financí**, se sídlem Praha 1, Letenská 15, zast. JUDr. Alanem Korbelem, advokátem se sídlem advokátní kanceláře Praha 5, Nám. 14. října 3, o **zaplacení částky 3,043.350,- Kč s příslušenstvím**, k odvolání žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 13. září 2010, č.j. 12 C 121/2008 – 55,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně se v napadeném výroku o nákladech řízení pod bodem II. **p o t v r z u j e .**
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 800,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám JUDr. Josefa Nováka, advokáta.

O d ů v o d n ě n í

Shora citovaným rozsudkem soud I. stupně zamítl návrh, aby žalovaný byl uznán povinným zaplatit žalobci částky 2,028.900,- Kč a 1,014.450,- Kč se zákonným úrokem z prodlení z obou částek za dobu od 25.6.2008 do zaplacení (bod I. výroku), jichž se žalobce domáhal z titulu náhrady škody způsobené nesprávnými úředními postupy a nezákonnými rozhodnutími orgánů státu podle zák.č. 82/1998 Sb., a dále s poukazem na § 142 odst. 1 o.s.ř. soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení (bod II. výroku), protože náklady na právní zastoupení žalovaného advokátem nepovažoval za účelně vynaložené vzhledem k tomu, že organizační složka zastupující žalovaného v tomto řízení má k výkonu právní agendy dostatečný počet odborných pracovníků schopných zajistit ochranu zájmů České republiky před soudy, kromě toho byl zřízen Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále také jen Úřad), jehož úkolem je rovněž hájit zájmy státu. V této souvislosti soud poukázal na rozhodnutí Ústavního soudu ČR sp.zn. I. ÚS 2929/2007.

Proti tomuto rozsudku, a to pouze proti výroku o nákladech řízení, podal v zákonné lhůtě odvolání žalovaný, který namítal, že pokud soud I. stupně založil své rozhodnutí o nákladech řízení na nález Ústavního soudu ČR sp.zn. I. ÚS 2929/2007, potom v pozdějším rozhodnutí Ústavní soud ČR pod sp.zn. II. ÚS 986/09 zaujal jiné stanovisko, podle něhož z čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod vyplývá právo každého, tedy i státu a osob s právnickým vzděláním, na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení, a je garantována též rovnost všech účastníků před zákonem. Z toho dovozoval, že čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod ponechává na jeho rozhodnutí, zda se nechá v řízení zastoupit a kým a skutečnost, zda má vlastní odborný aparát specializovaný na zastupování státu, není relevantní. Podle odvolatele není možné, aby zde soudy byla vymezována určitá kategorie subjektů, která by z hlediska právního zastoupení měla odlišné postavení, a byla tak diskriminována vzhledem k ostatním subjektům a sankcionována nepřiznáním části nákladů odpovídající výši odměny advokáta s tím, že se mohl bránit sám. Pojem účelnosti nákladů je ve smyslu judikatury Ústavního soudu chápán jako určitá pojistka před hrazením nákladů nesouvisejících s řízením, před nadbytečnými či nadměrnými náklady, nikoliv jako kritérium, zda se měl účastník nechat v daném řízení zastoupit advokátem nebo se mohl bránit sám. Kromě toho Ústavní soud vyslovil rovněž názor, že dřívější nález sp.zn. I. ÚS 2929/2007 nelze vztahovat na jiné případy, jelikož se jednalo o ojedinělý procesní exces a v jiných případech se mají náklady na právní zastoupení přiznávat. Zdůraznil, že legislativní odbor Ministerstva financí (odbor 29) má jinou náplň práce a mezi jeho činnosti nepatří zastupování ministerstva před soudy a ani žádný jiný odbor pro zastupování před soudy zřízen nebyl. Pokud jde o možnost nechat se v řízení zastoupit Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, potom obligatorní zastoupení státu tímto úřadem je upraveno v ust. § 3 zák.č. 201/2002 Sb., kdežto v ostatních případech se sjednává fakultativně. Záleží tak zcela na svobodné vůli žalovaného, zda se nechá zastoupit Úřadem nebo advokátem. Opačné tvrzení byl popíralo práva a svobody zaručené Listinou základních práv a svobod. Vzhledem k tomu, že podle ust. § 8 písm. a/ cit.zák. ani fakultativně nemůže Úřad zastupovat organizační složku státu, pokud tato složka již zajistila zastupování na základě plné moci, je zřejmé, že tento zákon počítá se situací, kdy se organizační složka státu může nechat zastupovat i někým jiným než Úřadem, aniž by v řízení před soudem musela jednat sama. Dále poukázal na rozhodnutí Městského soudu v Praze z 22.7.2010 č.j. 30 Co 243/2010-99 potvrzující rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 17.6.2009 č.j. 21 C 201/2008-75, kterým byly žalovanému v obdobné věci přiznány náklady řízení před soudy obou stupňů. Navrhl, aby změnou nákladového výroku byla žalobci uložena povinnost zaplatit žalovanému náhradu nákladů řízení.

Žalobce v písemném vyjádření k odvolání žalovaného odmítl odvolací námitky žalovaného a navrhl potvrzení napadeného rozhodnutí. Zdůraznil, že nezpochybňuje závěry vyplývající z rozhodnutí Ústavního soudu sp.zn. II. ÚS 986/09 o právu každého na právní pomoc v řízení před soudy, které může být realizováno i prostřednictvím advokátů, avšak v dané věci je podstatné posouzení nároku na náhradu nákladů řízení z hlediska účelnosti jejich vynaložení. Na tuto záležitost plně dopadá nález Ústavního soudu ze dne 9.10.2008 sp.zn. I. ÚS 2929/2007 a ze dne 17.8.2009 sp.zn. I. ÚS 542/09. Tato rozhodnutí shodně s napadeným rozhodnutím soudu I. stupně konstatují, že nárok na náhradu nákladů řízení v případech podle § 142 odst. 1 ve vztahu k § 146 odst. 2 o.s.ř. je založen na principu, že se hradí jen náklady účelně vynaložené. Oba citované nálezy jednoznačně dovozují, že v případě účastníka, kterým je ústřední orgán státní správy vybavený rozsáhlým administrativním aparátem a rozsáhlými prostředky daňových poplatníků, takovéto přiznání náhrady nákladů řízení, spočívající v nákladech právní služby externím zástupcem (např. advokátem)

nepřísluší, když se v daném případě nejedná o účelné uplatnění nebo bránění práva. V dané věci byl žalovaný zastoupen ústředním orgánem státní správy Ministerstvem financí, které má k dispozici cca 155 právníků v pracovním poměru, z nichž každý by měl být způsobilý zastupovat zájmy organizační složky státu, nelze pokládat náklady na advokáta, který v tomto řízení vystupuje, za účelně vynaložené. Nadto je zde situace, v níž tento advokát má se státem sjednání bez výběrového řízení smlouvu, na jejímž základě poskytuje právní služby za tzv. paušální odměnu a přisudky těchto odměn nejsou příjmem státu, které by refundovaly tuto paušální odměnu, ale ponechává si je takto ustanovený advokát. Podle názoru žalobce v tomto případě nelze konstatovat, že by zde bylo rovné postavení mezi účastníky, když žalobci stát nepřispívá na žádné takovéto výdaje ani o nich nemůže rozhodovat, na rozdíl od žalovaného, který je rozsáhle personálně vybaven a nadán značnými finančními prostředky. Poukázal na obdobnou argumentaci opakovaně uvedenou v rozhodnutích Městského soudu v Praze, č.j. 70 Co 19/2010-84, 13 Co 195/2010-77 nebo 28 Co 199/2010-61. Navrhl, aby byl rozsudek soudu I. stupně v napadeném výroku potvrzen.

Z podnětu podaného odvolání, aniž k tomu nařizoval jednání (§ 214 odst. 2 písm. e/ o.s.ř.), odvolací soud postupem podle § 212 a § 212a o.s.ř. přezkoumal věc v mezích, ve kterých se odvolatel domáhal přezkoumání napadeného rozhodnutí a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Napadené rozhodnutí o nákladech řízení založil soud I. stupně na závěru o neúčelnosti nákladů na právní zastoupení žalovaného advokátem za situace, kdy organizační složka státu, která v řízení za žalovaného vystupuje, se nechala zastoupit advokátem, ačkoliv má k výkonu právní agendy dostatečný počet odborných pracovníků schopných zajistit ochranu zájmů České republiky před soudy, kromě toho bylo možno nechat se zastoupit Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, jehož úkolem je rovněž hájit majetkové zájmy státu. Nebylo tedy zpochybněno právo žalovaného na právní pomoc v řízení před soudy vyplývající z čl. 37 odst. 2,3 Listiny základních práv a svobod, jak namítá žalovaný, ale účelnost takto vynaložených nákladů. Odvolací soud se přiklonil k závěrům soudu I. stupně vyplývajícím z nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 9.10.2008, sp.zn. I ÚS 2929/2008 a posléze přijatých i v dalším nálezu ze dne 17.8.2009, sp.zn. I. ÚS 1452/09 a ze dne 2.3.2010, sp.zn. IV. ÚS 3243/09. Podle nich *„tam, kde je k hájení svých zájmů stát vybaven příslušnými organizačními složkami, finančně i personálně zajištěnými ze státního rozpočtu, není důvod, aby výkon svých práv a povinností v této oblasti přenášel na soukromý subjekt, kterým byl v přezkoumávaném případě advokát, a pokud tak přesto učiní, pak není důvod pro uznání takto mu vzniklých nákladů jako účelně vynaložených. Tím nemá být kategoricky konstatováno, že za zcela výjimečných okolností nemusí být zastoupení (státu advokátem) mající povahu účelného uplatňování či bránění práva vyloučeno. Zastoupení státu advokátem lze tudíž akceptovat jako výjimku z pravidla, již nutno vykládat přísně restriktivním způsobem.* V jejich světle se odvolací námitka, že legislativní odbor ani jiný odbor Ministerstva financí nemají v pracovní náplni zastupování Ministerstva před soudy, jeví jako irelevantní, protože se jedná pouze o problematiku organizace práce uvnitř této organizační složky. Ani námitka, že ve smyslu § 8 písm. a/ zák.č. 201/2002 Sb. se organizační složka státu nemůže dát zastupovat Úřadem, pokud si již zajistila zastupování na základě plné moci, nemůže obstát ve vztahu k účelnosti vynaložených nákladů a jejich náhradě.

Ze všech těchto důvodů byl rozsudek soudu I. stupně v nákladovém výroku pod bodem II. podle § 219 o.s.ř. potvrzen.

O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle jeho výsledku a ust. § 142 odst. 1 ve spojení s § 224 odst. 1 o.s.ř. a procesně úspěšnému žalobci byla přiznána náhrada těchto nákladů, které představuje sazba odměny advokáta ve výši 1.000,- Kč krácená o 50%, protože advokát žalobce v odvolacím řízení provedl pouze jeden úkon (vyjádření k odvolání), t.j. 500,- Kč a jedna paušální náhrada hotových výdajů za 300,- Kč, náklady celkem 800,- Kč (§ 14 odst. 3, § 18 odst. 1 vyhl. č. 484/2000 Sb. a § 13 odst. 3 vyhl.č 177/1996 Sb.).

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e n í** dovolání přípustné.

V Praze dne 18. ledna 2011

JUDr. Helena Lišková, v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
E.A.